

τικά από αυτή. Στόχος της προσπάθειας αυτής είναι να αναδειχθεί η μη ουδετερότητα της διδασκαλίας, όπως ήδη επισημάναμε.

2.3.3 Διδασκαλία της ενότητας «Παρουσίαση –Κριτική» (Β' Λυκείου). Τρία παραδείγματα αξιοποίησης των σωμάτων κειμένων

Έστω ότι μία εκπαιδευτικός θέλει να διδάξει στη Β' Λυκείου από την ενότητα «Παρουσίαση-Κριτική» την υποενότητα Ι: «Παρουσίαση και κριτική ενός βιβλίου». Ποιες επιπλέον δυνατότητες έχει με τη χρήση των νέων μέσων και ιδιαίτερα των σωμάτων κειμένων;

α) Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

Ας υποθέσουμε ότι σεβόμαστε σε πολύ μεγάλο βαθμό τις σχολικές συμβάσεις (σχολικό χρόνο, παρεχόμενα κείμενα κτλ.). Στην προκειμένη περίπτωση θα ακολουθήσουμε τη συνήθη τακτική που περιγράφεται στο παρακάτω απόσπασμα (από συνέντευξη εκπαιδευτικού):

«Μια ενότητα [των σχολικών εγχειριδίων] αποτελείται από πολλά μέρη. Καθένα έχει ένα εισαγωγικό κείμενο, το οποίο διαβάζουν τα παιδιά. Στη συνέχεια, εντοπίζουμε τις λέξεις που δεν ξέρουν, φράσεις, νοηματικές παρατηρήσεις, και αυτό το παίρνουμε σαν αφορμή, για να προχωρήσουμε στα γλωσσικά στοιχεία...».

Παρ' ότι το απόσπασμα αυτό αναφέρεται στις πρακτικές που ακολουθούνται στο Γυμνάσιο, η πρακτική της προσέγγισης των κειμένων είναι παραπλήσια και για το λύκειο. Το πρώτο κείμενο για (λογοτεχνική) κριτική βιβλίου που βρίσκει η εκπαιδευτικός και πρέπει να συζητήσει με τα παιδιά είναι μια κριτική του Β. Βαρίκα για το μυθιστόρημα του Κοσμά Πολίτη, *Στου Χατζηφράγκου*. Ποιες δυνατότητες της παρέχουν οι ΤΠΕ για καλύτερη γλωσσική προσέγγιση του κειμένου αυτού;

Στην «Πύλη για την ελληνική γλώσσα» δίνεται η δυνατότητα να αναζητήσει και να δει αν υπάρχουν άλλα παραδείγματα από κριτικές βιβλίων στα σχολικά εγχειρίδια. Από την ενότητα «Νέα Ελληνική» επιλέγει τα «Σώματα Κειμένων» και συγκεκριμένα το σώμα κειμένων με τα διδακτικά βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

www.greek-language.gr

πύλη
για την Ελληνική γλώσσα

Νέα Ελληνική Γλώσσα

χική Νέα Ελληνική Νεοελλ. Λογοτεχνία Μεσαιωνική Ελληνική Αρχαία Ελληνική Θεαρία & Ιστορία Ενημέρωση

Εργαλεία

01 Ηλεκτρονικά Λεξικά
Λεξικό της κοινής νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδη), Αντίστροφο Λεξικό (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη), Ελληνο-αγγλικό λεξικό (Γεωργακά), Λεξικό γλωσσολογικών όρων, Δίγλωσσο γλωσσάριο όρων εφαρμοσμένης γλωσσολογίας,

02 Σώματα κειμένων
Εφημερίδα "Μακεδονία", Εφημερίδα "Τα Νέα", Διδακτικά βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,

Εικόνα 72

Από εκεί, επιλέγοντας το «Σώμα Κειμένων» (από την αριστερή στήλη), έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το κειμενικό είδος «Κριτική βιβλίου».

Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πληροφορίες
Αναζήτηση
Σώμα Κειμένων
Στατιστικά

Αναζήτηση

Εμφάνιση

Συμφραζόμενα λέξεις Ολόκληρη πρόταση

Περιεχόμενα

Θεματική Ενότητα

- ▷ Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον (Γ' Λυκείου Τεχνολογικής Κατεύθυνσης)
- ▷ Αρχαία Ιστορία (Α' Γυμνασίου)
- ▷ Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (Γ' Λυκείου)
- ▷ Βιολογία Γενικής Παιδείας (Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Γλωσσικές Ασκήσεις (Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Έκφραση Έκθεση Α' τεύχος - Αναθεωρημένη Έκδοση (Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Έκφραση Έκθεση Β' τεύχος (Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Εφαρμογές Πληροφορικής Υπολογιστών (Λυκείου)
- ▷ Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας (Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης)
- ▷ Θρησκευτικά (Α' Γυμνασίου)
- ▷ Θρησκευτικά (Α' Τάξη 1ου Κύκλου Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων)
- ▷ Θρησκευτικά (Β' Γυμνασίου)
- ▷ Θρησκευτικά (Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (Α', Β', Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου (Α' Τάξη Ενιαίου Λυκείου Γενικής Παιδείας)
- ▷ Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή (Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Μαθηματικά (Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου Θετικής Κατεύθυνσης)
- ▷ Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής (Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία (Β' Γυμνασίου)
- ▷ Νέα Ελληνικά (Α' Τάξη 1ου Κύκλου Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων)
- ▷ Νέα Ελληνικά (Β' Τάξη 1ου Κύκλου Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων)
- ▷ Νεοελληνική Γλώσσα (Α' Γυμνασίου)
- ▷ Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Γυμνασίου)
- ▷ Νεοελληνική Γλώσσα (Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Περιλήψεις Ιστορίας (Β', Γ' Λυκείου)
- ▷ Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα (Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Τοπική Ιστορία (Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Φυσική (Α' Τάξη 1ου Κύκλου Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων)
- ▷ Φυσική (Β' Γυμνασίου)
- ▷ Φυσική (Β' Τάξη 1ου Κύκλου Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων)
- ▷ Φυσική (Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου Γενικής Παιδείας)
- ▷ Φυσική Αγωγή (Α', Β', Γ' Γυμνασίου)
- ▷ Φυσική Γενικής Παιδείας - Εργαστηριακός Οδηγός (Α' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Φυσική Γενικής Παιδείας (Α' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Φυσική Θετικής και Τεχνολογικής κατεύθυνσης (Β' Τάξη Ενιαίου Λυκείου)
- ▷ Χημεία (Β' Λυκείου Θετικής Κατεύθυνσης)
- ▷ Χημεία (Γ' Λυκείου Θετικής Κατεύθυνσης)

Κειμενικό Είδος

- ▷ Αίτηση
- ▷ Ανακοίνωση
- ▷ Ανάλυση
- ▷ Αναφορά
- ▷ Ανέκδοτο
- ▷ Ανεπτυγμένη ειδηση-αφήγηση
- ▷ Ανεπτυγμένη ειδηση-λόγος
- ▷ Απομνημόνευμα
- ▷ Άρθρο εκλαίκευσης
- ▷ Αυτοβιογραφία
- ▷ Αυτοβιογραφικό σημείωμα
- ▷ Βιογραφία
- ▷ Βιογραφικό σημείωμα
- ▷ Γνώμη
- ▷ Δελτίο καιρού
- ▷ Δημοτικό τραγούδι
- ▷ Διακήρυξη
- ▷ Διαλογική συνέντευξη-πορτρέτο
- ▷ Διάλογος
- ▷ Διαμαρτυρία
- ▷ Διαφήμιση
- ▷ Διήγημα
- ▷ Δοκίμιο
- ▷ Δραματοποιημένη ειδηση
- ▷ Έκθεση
- ▷ Ελεύθερο ρεπορτάζ
- ▷ Επιστημονική ανακοίνωση
- ▷ Επιστημονική ειδηση
- ▷ Επιστημονικό άρθρο
- ▷ Επιστολή
- ▷ Επιφυλλίδα
- ▷ Έπος
- ▷ Έρευνα
- ▷ Ευθυμογράφημα
- ▷ Ηλεκτρονικό μήνυμα
- ▷ Ημερολόγιο
- ▷ Θέατρο
- ▷ Καλλιτεχνική ειδηση
- ▷ Κοινωνικό ρεπορτάζ
- ▷ Κριτική βιβλίου
- ▷ Κριτική εικαστικών
- ▷ Κριτική θεάτρου
- ▷ Κριτική κινηματογράφου
- ▷ Κριτική μουσικής
- ▷ Μαρτυρία
- ▷ Μελέτη
- ▷ Μήνυση
- ▷ Μικρή αγγελία
- ▷ Μυθιστόρημα
- ▷ Μυθιστορηματική βιογραφία
- ▷ Οικονομική ειδηση
- ▷ Παραμύθι
- ▷ Παροιμώμυθος
- ▷ Παρουσίαση βιβλίου
- ▷ Παρουσίαση θεατρικού έργου
- ▷ Παρουσίαση ταινίας
- ▷ Ποίημα
- ▷ Πολιτικό ρεπορτάζ
- ▷ Πολιτικός λόγος
- ▷ Πορτρέτο
- ▷ Πρακτικά συνέλευσης
- ▷ Πρόσκληση
- ▷ Προσωπική αφήγηση
- ▷ Πωλητήριο συμβόλαιου
- ▷ Ρητορικός λόγος
- ▷ Συνέντευξη-γνώμη
- ▷ Συναγές
- ▷ Σύνομη ειδηση
- ▷ Συστατική επιστολή
- ▷ Σχόλιο
- ▷ Ταξιδιωτική λογοτεχνία
- ▷ Ταξιδιωτικό ρεπορτάζ
- ▷ Ταξιδιωτικός οδηγός
- ▷ Τραγούδι
- ▷ Φιλοσοφικός διάλογος
- ▷ Χρονικό
- ▷ Χρονογράφημα

Κειμενικός Τύπος

- ▷ Ανάλυση διαδικασίας
- ▷ Αφήγηση
- ▷ Εξήγηση
- ▷ Επιχειρηματολογία
- ▷ Παραοχή οδηγιών
- ▷ Περιγραφή

Εικόνα 73

Θα διαπιστώσει ότι υπάρχουν μόνο δύο τέτοια κείμενα στα σχολικά βιβλία που ανήκουν σε αυτή την κειμενική κατηγορία, αυτά ακριβώς που υπάρχουν στο κεφάλαιο που διδάσκει. Η αναζήτηση αυτή θα της δώσει επομένως 2 μόνο αποτελέσματα, ένα εκ των οποίων είναι το προς διερεύνηση κείμενο.

Εκφραση Έκθεση Β' τεύχος (Ενιαίου Λυκείου) :: Κριτική βιβλίου

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΜΙΑΣ ΧΑΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Κ. Πολίτης: "Στου Χατζηφράγκου"

Τη "βιογραφία" μιας εποχής και μιας κοινωνίας βασισμένης στην πραγματικότητα και στολισμένη με φανταστικά επεισόδια επιχειρεί στο νέο του μυθιστόρημα "Στου Χατζηφράγκου" ο Κ. Πολίτης. Η πολιτεία που υπαινίσσεται είναι η οριστικά χαμένη, εδώ και σαράντα χρόνια, για τον ελληνοισμό πρωτεύουσα της Ιωνίας, μια από τις λαϊκές συνοικίες της οποίας -όπου και διαδραματίζονται τα σημαντικότερα συμβεβηκότα του βιβλίου- ονοματίζει και ο τίτλος του μυθιστορήματος. Παιδικές αγαπημένες μνήμες, εξωραϊσμένες κάποτε από την απόσταση του χρόνου, αλλά και κοιταγμένες μέσα από το φακό της πικρής εμπειρίας, που ο συγγραφέας απεκόμισε από την κατοπινή πορεία του στη ζωή, στην ίδια αυτή πολιτεία και στην ελεύθερη Ελλάδα, συνθέτουν το μυθιστόρημα. Ό,τι αποτελεί την πρωτοτυπία, αλλά και την έλξη του βιβλίου είναι ότι στον ευρύτατο πίνακα που στήνει μπροστά μας, εκείνο που κυριαρχεί δεν είναι η "επίσημη" όψη, καθετί που η ιστοριογραφία και η παράδοση μας έχουν επιβάλει σαν "σμυρναϊκή ζωή", αλλά οι "καθημερινοί άνθρωποι με τις καθημερινές έγνοιες και μικροχαρές τους, με τις αντιλήψεις τους, ακόμη και με τα παρασπράτηματα και με τα ανόητα καμώματά τους", όπως μας εξομολογείται ο ίδιος ο συγγραφέας. Η στενή αυτή σύνδεση με την πραγματικότητα δίνει αυθεντικότητα στην αφήγηση, όπως η έμμεση ή άμεση αναφορά σε προσωπικά βιώματα, από τα οποία και αποκλειστικά φαίνεται να αντλεί, της προσφέρει τη βαθύτερη εκείνη συγκίνηση, που μονάχα η εξομολόγηση επιτυγχάνει.

Εικόνα 74

Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου διαβάζουμε τα εξής:

«Τη "βιογραφία" μιας εποχής και μιας κοινωνίας βασισμένης στην πραγματικότητα και στολισμένη με φανταστικά επεισόδια επιχειρεί στο νέο του μυθιστόρημα "Στου Χατζηφράγκου" ο Κ. Πολίτης. Η πολιτεία που υπαινίσσεται είναι η οριστικά χαμένη, εδώ και σαράντα χρόνια, για τον ελληνοισμό πρωτεύουσα της Ιωνίας, μια από τις λαϊκές συνοικίες της οποίας -όπου και διαδραματίζονται τα σημαντικότερα συμβεβηκότα του βιβλίου- ονοματίζει και ο τίτλος του μυθιστορήματος.»

Ο έμπειρος εκπαιδευτικός γνωρίζει ότι θα υπάρξουν αρκετά παιδιά που θα δυσκολευτούν στην κατανόηση των λέξεων «υπαινίσσεται» και «διαδραματίζονται». Προκειμένου να διευκολύνει τους μαθητές του στην καλύτερη κατανόηση του παρόντος κειμένου, αλλά και να καλλιεργήσει το λεξιλόγιο των παιδιών, προτρέπει τα παιδιά να επισκεφτούν τα σώματα κειμένων της Πύλης και να αναζητήσουν παραδείγματα που να εμπεριέχουν τις δύο αυτές λέξεις αλλά και άλλες λέξεις που

τους είναι άγνωστες. Κάποια παραδείγματα μπορεί να τα συζητήσει στην τάξη και κάποια μπορεί να τα δώσει για εξάσκηση στο σπίτι.

Η μορφή του φύλλου εργασίας που θα μπορούσε να δώσει στην περίπτωση αυτή στα παιδιά θα ήταν περίπου η εξής (υλοποιείται στο σχολικό εργαστήριο):

Φύλλο Εργασίας

1. Χωριστείτε σε τριάδες. Οι πρώτες τρεις τριάδες είναι το Α, οι επόμενες τρεις είναι το Β και οι τελευταίες τρεις το Γ (υποθέτουμε ότι έχει 27 παιδιά).
2. Πληκτρολογήστε τη σελίδα <http://www.greek-language.gr>
3. Εκεί θα βρείτε τα σώματα κειμένων:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html
4. Η ομάδα Α θα επισκεφθεί το σώμα της εφημερίδας *Τα Νέα*: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/nea/index.html
5. η ομάδα Β τα σώματα κειμένων σχολικού λόγου: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/pi/index.html
6. και η ομάδα Γ το σώμα κειμένων της εφημερίδας *Μακεδονία*:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/makedonia/index.html
7. Αναζητήστε παραδείγματα που να εμπεριέχουν τα ρήματα ή και άλλες λέξεις που σας δυσκολεύουν.
8. Γράψτε ποιες οι σημασίες των ρημάτων και ποια από αυτές ισχύει για το συγκεκριμένο κείμενο.
9. Ανοίξτε το λεξικό Τριανταφυλλίδη και δείτε αν κατανοήσατε καλά τη σημασία των ρημάτων.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός, προκειμένου να εμπεδώσει στα παιδιά τη γνώση του λεξιλογίου στο συγκεκριμένο κείμενο ή κείμενα, δημιουργεί από τα ίδια σώματα κειμένων ασκήσεις τις οποίες δίνει τα παιδιά ως άσκηση για το σπίτι. Πληκτρολογεί π.χ. τη λέξη «υπαινίσσομαι», επιλέγει τα παραδείγματα να δίνονται σε επίπεδο πρότασης και έχει τα εξής αποτελέσματα (παράδειγμα από το σώμα κειμένων της εφημερίδας *Μακεδονία*):

υπαινίσσεται (1) [[υπαινίσσομαι](#) - V+P:P3s:D3s:T3s]

[M0999](#) P005 L012 Ασφαλώς δεν φαντάζομαι ότι αυτές τις πρωτοβουλίες

υπαινίσσεται ο κύριος Σύρρης με την έκφρασίν του, ότι στις προσπάθειές του δεν χτυπά

"βαρύγδουπες πόρτες μεγαλοπαραγόντων" όπως άλλωστε με διαβεβαίωσε προσωπικά εις τηλεφώνημά του.

υπαινίσσομαι (2) [υπαινίσσομαι - V+P:W:P1s:D1s:T1s]

M2053 P005 L005 Ξεκινώντας πάλι μετά από έξι χρόνια, δέκα μήνες και δέκα μέρες (για ώρες δε θυμάμαι) αυτή τη στήλη με τον ίδιο τίτλο, θεωρώ σαν καθαρόαιμος γραφειοκράτης (με την καλή όμως έννοια) να διευκρινίσω για τους αναγνώστες μας τι... περίπου **υπαινίσσομαι** με το "Οκλαδόν" και το επέλεξα σαν "στέγη", για να φωλιάσουν προσωρινά μερικές σκέψεις μου.

M3375 P005 L008 Αντιλαμβάνεστε ότι **υπαινίσσομαι** τη δύναμη της τηλεοπτικής εικόνας.

υπαινίσσονται (3) [υπαινίσσονται - V+P:P3p:D3p:T3p]

M1242 P069 L118 Άλλοτε **υπαινίσσονται** την πόλη και άλλοτε την κατονομάζουν.

M2510 P007 L011 Η εξαφάνιση στο επίσης μαγικό Παρίσι, η παρακολούθηση, η σύλληψη, οι φόβοι πως κι αυτή πρέπει να κρατήσει το στόμα της κλειστό, γιατί κινδυνεύει η ζωή της από ένα αόρατο παρακράτος που όλοι **υπαινίσσονται** αλλά κανένας δεν κατονομάζει.

M5592 P006 L006 Τα γνωστά γεωμετρικά μοτίβα της μας ταξιδεύουν σε αρχιτεκτονικά ανοίγματα, που πλαισιώνουν περιβάλλοντα από μεταφυσικά τοπία, δάπεδα χαραγμένα με πλακάκια από τα οποία αναδύονται κύβοι, κίονες ή άλλα στερεά σχήματα, κλίμακες που **υπαινίσσονται** αναβάσεις.

υπαινίχθηκαν (1) [υπαινίχθηκαν - V+P:J3p]

M0094 P031 L042 Την ίδια ώρα, παραμένει το ερωτηματικό κατά πόσον υπάρχει οργανωμένο σχέδιο εμπρηστών, όπως **υπαινίχθηκαν** οι Αλέκος Παπαδόπουλος και Γιώργος Ρωμαίος.

υπαινίχθηκε (2) [υπαινίχθηκε - V+P:J3s]

M2833 P002 L003 Ο σύνδεσμος των αθλητικών συντακτών καλεί τον αρχηγό του Παναθηναϊκού να προβεί άμεσα στην αποκάλυψη των όσων **υπαινίχθηκε** τονίζοντας, ότι σε διαφορετική περίπτωση θα προσφύγει αρμοδίως.

M2833 P003 L011 Επειδή, πάντως, δεν θα επιτρέψουμε να μας χρησιμοποιήσει ο κύριος Γκούμας στο επικοινωνιακό του παιχνίδι προς τους οπαδούς του Παναθηναϊκού, αναμένουμε τάχιστα τα στοιχεία, που **υπαινίχθηκε** ότι έχει και τον καλούμε να προβεί σε αποκαλύψεις για να λάμψει η αλήθεια.

Με βάση τα αποτελέσματα αυτά, διαμορφώνει την εξής άσκηση ως κατ' οίκον εργασία:

Συμπληρώστε τα κενά με τον ορθό τύπο του ρήματος υπαινίσσομαι:

Ασφαλώς δεν φαντάζομαι ότι αυτές τις πρωτοβουλίεςο κύριος Σύρρης με την έκφρασίν του, ότι στις προσπάθειές του δεν χτυπά "βαρύγδουπες πόρτες μεγαλοπαραγόντων" όπως άλλωστε με διαβεβαίωσε προσωπικά εις τηλεφώνημά του.

Άλλοτετην πόλη και άλλοτε την κατονομάζουν.

Την ίδια ώρα, παραμένει το ερωτηματικό κατά πόσον υπάρχει οργανωμένο σχέδιο εμπρηστών, όπως (παθητικός αόριστος) οι Αλέκος Παπαδόπουλος και Γιώργος Ρωμαίος.

Ο σύνδεσμος των αθλητικών συντακτών καλεί τον αρχηγό του Παναθηναϊκού να προβεί άμεσα στην αποκάλυψη των όσων (παθ. αόριστος) τονίζοντας, ότι σε διαφορετική περίπτωση θα προσφύγει αρμοδίως.

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

Πλεονεκτήματα

Ας δούμε ποιο είναι το όφελος που έχει η συγκεκριμένη εκπαιδευτικός, εμπλουτίζοντας με τον συγκεκριμένο τρόπο το μάθημά της:

- Κάνει πιο ενδιαφέρον το μάθημα. Είναι βέβαιο ότι τα παιδιά, κυρίως κατά τα πρώτα μαθήματα, θα δείξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διδασκαλία, αφού θα αξιοποιούνται εν μέρει τα νέα μέσα.
- Αξιοποιεί αυθεντικό υλικό για ασκήσεις, αφού οι λέξεις που αναζητούν τα παιδιά εμφανίζονται σε αυθεντικά κείμενα δημοσιογραφικού και σχολικού λόγου.
- Εξοικειώνονται τα παιδιά με τη χρήση των νέων γλωσσικών εργαλείων. Τα παιδιά μπορούν να ψάχνουν σε κάθε μάθημα τόσο στα σώματα κειμένων όσο και στα ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης, αν έχουν περαιτέρω δυσκολίες με την κατανόηση κάποιων σημασιών.
- Κινείται στο πλαίσιο του βιβλίου και του σχολικού χρόνου. Η όλη διαδικασία δεν είναι χρονοβόρα και δεν ανατρέπει τον προγραμματισμό του σχολικού χρόνου.

Μειονεκτήματα

Κατά βάθος όμως το όφελος των μαθητών είναι μικρό και επιφανειακό, αφού εξακολουθεί να κυριαρχεί η στατική προσέγγιση στη γλωσσική διδασκαλία. Η πρωτοβουλία των παιδιών είναι περιορισμένη και αυστηρά καθοδηγούμενη, η συνεργασία τους για την αναζήτηση και τη σύνθεση της γνώσης κινείται σε ένα πρώτο επίπεδο. Η καλλιέργεια της ικανότητά τους να μαθαίνουν και να κινούνται δημιουργικά και ανεξάρτητα δεν καλλιεργείται.

Θα μπορούσαμε να πούμε, αξιοποιώντας τη λογική της αναπλαισίωσης που συζητήσαμε, ότι η συγκεκριμένη εκπαιδευτικός αναπλαισιώνει τα σώματα κειμένων με συγκεκριμένο τρόπο στο μάθημά της: ακολουθεί συγκεκριμένο βηματισμό ως προς τις ενέργειες που θα κάνουν τα παιδιά, παρέχει συγκεκριμένα όρια

πρωτοβουλιών, ορίζει τι θα κάνουν με τα κείμενα και τις λέξεις, ορίζει τα όρια των ανταλλαγών μεταξύ τους και τα όρια της συνεργασίας κτλ. Συνεισφέρει, με άλλα λόγια, στην κατασκευή μιας εγγράμματης μαθητικής υποκειμενικότητας που κινείται σε συγκεκριμένα όρια και με αυτή την έννοια η διδασκαλία της έχει καθαρά πολιτική διάσταση. Διαβάζοντας το θέμα μας από την οπτική της αξιοποίησης των ΤΠΕ στη διδασκαλία, δεν είναι δύσκολο να πούμε ότι κινείται στη λογική αυτού που έχει αποκληθεί «ψεύτικα νέο» (Lankshear & Knobel 2003).

Αλλά και οι γνώσεις που αποκομίζουν τα παιδιά για τη γλώσσα είναι αποσπασματικές. Εκλαμβάνουν τη γλώσσα ως ένα άθροισμα στοιχείων τα οποία έχουν να μάθουν, προκειμένου να επιτύχουν στις εξετάσεις, και δεν κατανοούν τη σχέση της με την πραγματικότητα. Οι υπολογιστές στο συγκεκριμένο παράδειγμα μπορεί να σώσουν τα προσχήματα, δεν ανατρέπουν όμως αυτή την οπτική, την εξυπηρετούν.

β) Εκδοχή Β' του ίδιου σεναρίου: Η ενδιάμεση λογική

Μια άλλη εκπαιδευτικός, αξιοποιώντας το ίδιο περιβάλλον, κινείται κάπως διαφορετικά. Γνωρίζει από την εμπειρία της ότι τα παιδιά είναι πολύ πιθανό να έχουν λεξιλογικές δυσκολίες στην κατανόηση των κειμένων της ενότητας «Παρουσίαση και κριτική ενός βιβλίου» και αποφασίζει να αντιμετωπίσει συνολικά το ζήτημα, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ και τα σώματα κειμένων.

Η μορφή του φύλλου εργασίας που θα μπορούσε να δώσει στην περίπτωση αυτή στα παιδιά θα ήταν περίπου η εξής (υλοποιείται στο σχολικό εργαστήριο):

Φύλλο Εργασίας

Α. Πρώτο παράδειγμα: λεξιλογική εξομάλυνση διερευνητικού τύπου

1. Ομάδες Α, Β και Γ. Διαβάστε τα κείμενα(αναφέρει ποια κείμενα) της ενότητας Ι και υπογραμμίστε τις λέξεις που σας δυσκολεύουν.
2. Πληκτρολογήστε τη σελίδα <http://www.greek-language.gr> και επιλέξτε την ενότητα «Νέα Ελληνική»→ «Εργαλεία». Εκεί θα βρείτε τα σώματα κειμένων του ΚΕΓ.
3. Οι ομάδες Α και Β θα επισκεφθούν τα σώματα κειμένων δημοσιογραφικού λόγου (*Τα Νέα* και *Μακεδονία*, αντίστοιχα) και η ομάδα Γ τα σώματα κειμένων σχολικού λόγου. Αναζητήστε παραδείγματα που να εμπεριέχουν τις λέξεις αυτές.

4. Επιλέξτε συγκεκριμένα παραδείγματα που να αναδεικνύουν τις ποικίλες σημασίες των λέξεων αυτών. Αξιοποιήστε παράλληλα και τα ηλεκτρονικά λεξικά.
5. Παρουσιάστε στην τάξη μας το αποτέλεσμα. Αξιοποιήστε το πρόγραμμα παρουσίασης (PowerPoint). Ο στόχος της παρουσίασής σας είναι διπλός: να ενημερώσετε τους συμμαθητές για τις δυσκολίες που αντιμετωπίσατε στα κείμενα αυτά αλλά και να παρουσιάσετε τις σημασίες των λέξεων που διερευνήσατε με ενδεικτικά παραδείγματα αυθεντικού λόγου.

B. Δεύτερο παράδειγμα: διερεύνηση της κειμενικής ιδιομορφίας των δύο κειμενικών ειδών, κριτικής βιβλίου και βιβλιοπαρουσίασης

Δίνουμε στη συνέχεια και μια άλλη εκδοχή, συγγενή με την προηγούμενη, που δεν κινείται όμως σε επίπεδο λέξης αλλά σε επίπεδο κειμένου.

1. Επισκεφτείτε τα σώματα κειμένων των διδακτικών βιβλίων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
2. Αναζητήστε, η κάθε μία από τις τρεις ομάδες, τρία ενδεικτικά παραδείγματα από τα κειμενικά είδη «Κριτική βιβλίου» και «Παρουσίαση βιβλίου» (για την κριτική βιβλίου υπάρχουν μόνο δύο, για την παρουσίαση βιβλίου δέκα. Η εκπαιδευτικός μπορεί να ορίσει να επισκεφτούν διαφορετικά κείμενα η κάθε ομάδα).
3. Διαβάστε τα κείμενα προσεχτικά και προσπαθήστε να εντοπίσετε διαφορές ανάμεσα στα δύο είδη: ποσοτικές (π.χ. έκταση) και ποιοτικές.
4. Δουλεύοντας ομαδικά καταγράψτε τις διαφορές και στηρίξτε τις σε ενδεικτικά παραδείγματα.
5. Η κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τις διαπιστώσεις της με πρόγραμμα παρουσίασης στην τάξη.

Μετά από αυτή τη διαδικασία η τάξη ως όλο καταλήγει στα απαραίτητα συμπεράσματα ως προς το λεξιλόγιο και τις ιδιαιτερότητες των δύο κειμενικών ειδών. Μπορεί στη συνέχεια να διασταυρώσει τις διαπιστώσεις αυτές με αυτές του βιβλίου (π.χ. βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 146).

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

Η προσέγγιση της εκπαιδευτικού αυτής έχει διαφορές αλλά και ομοιότητες με αυτή της προηγούμενης. Η ομοιότητα έγκειται στο γεγονός ότι σέβεται και αυτή και ακο-

λουθεί σε σημαντικό βαθμό την ύλη του βιβλίου. Αξιοποιεί επίσης τα νέα μέσα προκειμένου να κάνει τη διδασκαλία της πιο ενδιαφέρουσα.

Έχει όμως και σημαντικές διαφορές, αφού βλέπει και προσεγγίζει την ενότητα ως όλο, δίνει ρόλο στα παιδιά, προκειμένου να εντοπίζουν μόνα τους δυσκολίες και διαφορές και να βρουν λύσεις. Δίνει, επίσης, σημαντικό χρόνο για την παρουσίαση των διαπιστώσεων, οι οποίες δεν εντοπίζονται μόνο σε λεξιλογικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κειμενικών ειδών.

Πλεονεκτήματα

Τα πλεονεκτήματα θα μπορούσαν να συνοψιστούν στους παρακάτω τομείς:

Γλωσσικός γραμματισμός:

- Καλύτερη κατάκτηση της «ύλης». Η εκπαιδευτικός δίνει ρόλους στα παιδιά, προκειμένου να διαβάσουν και να κατανοήσουν τα κείμενα, να εντοπίσουν τις δυσκολίες και να κατακτήσουν μέσω της δικής τους έρευνας τις ιδιαιτερότητές τους ως κειμενικά είδη.

Νέος γραμματισμός:

- Παράλληλα με τον κλασικό γλωσσικό γραμματισμό, τα παιδιά επισκέπτονται ιστοσελίδες, διερευνούν γλωσσικό υλικό που είναι αποθηκευμένο σε βάσεις δεδομένων, αναγκάζονται να αναζητήσουν και να βρουν λύση στο πρόβλημα που έχουν να διερευνήσουν. Πρόκειται για γλωσσικές δεξιότητες εξαιρετικά χρήσιμες στην αποκαλούμενη κοινωνία της πληροφορίας. Παράλληλα, τα παιδιά οργανώνουν την παρουσίαση των διαπιστώσεών τους σε συγκεκριμένου τύπου λογισμικό (πρόγραμμα παρουσιάσεων), το οποίο είναι ένα από τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού με τις δικές του ιδιαιτερότητες. Ασκούνται επομένως στην παραγωγή λόγου με ηλεκτρονικά μέσα, κάτι πολύ συνηθισμένο στις σημερινές κοινωνίες.

Κριτικός γραμματισμός:

- Με βάση κάποιες από τις επιστημονικές παραδόσεις, η κριτική διάσταση είναι υπαρκτή και εντοπίζεται στη διαδικασία αναζήτησης των κοινών σημείων και των διαφορών στα δύο είδη κειμένων. Η όλη διαδικασία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι καλλιεργεί την κριτική σκέψη σύμφωνα με ορισμένες επιστημονικές παραδόσεις (Mitsikourou & Koutsogiannis 2005).

Είναι προφανές ότι κατά τη διάρκεια της διδακτικής αυτής δραστηριότητας τα παιδιά αξιοποιούν με διαφορετικό τρόπο τα νέα μέσα σε σχέση με αυτά του προηγούμενου παραδείγματος, κινούνται με διαφορετικό βηματισμό κατά τη διδασκαλία, ασκούνται στο να ερευνούν, να συνεργάζονται και να οδηγούνται σε διαπιστώσεις. Η διδασκαλία, δηλαδή, και το συγκεκριμένο σενάριο οδήγησε στη δημιουργία πιο ενεργών μαθητών, παρ' ότι αξιοποίησε το ίδιο διαδικτυακό περιβάλλον.

Τα μειονεκτήματα που έχει η οπτική αυτή είναι επίσης εμφανή με βάση τα ισχύοντα στα σχολεία μας. Το κυριότερο μειονέκτημά της θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το γεγονός ότι δε σέβεται το σχολικό χρόνο, αφού θα «χάσει» η εκπαιδευτικός σαφώς περισσότερο χρόνο για να ολοκληρώσει τη συγκεκριμένη ενότητα. Αν μάλιστα ακολουθήσει την ίδια λογική για όλες τις ενότητες, είναι προφανές ότι θα δυσκολευτεί αρκετά να καλύψει «τη διδακτέα ύλη».

Μειονεκτήματα

γ) Εκδοχή Γ' του ίδιου σεναρίου: Κοινωνικοπολιτισμική και κριτική οπτική

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτικός θέλει να δει τα πράγματα ευρύτερα και να μην προσεγγίσει το μάθημα της γλώσσας ως ύλη που πρέπει να μάθουν τα παιδιά. Αντίθετα, θέλει να συνδέσει τη γλώσσα και τα κειμενικά είδη που έχει να διδάξει με τον σύνθετο υλικό κόσμο που μας περιβάλλει, στο πλαίσιο του οποίου μόνο είναι κατανοητά τα κείμενα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ακολουθεί την προτροπή του Freire, να δίνουμε έμφαση στην ανάγνωση του κόσμου και όχι της λέξης («reading the world not the word»).

Έτσι, δεν εκλαμβάνει τα πράγματα ως δεδομένα αλλά ως ζητούμενα. Είναι γεγονός ότι στις εφημερίδες, στα ποικίλα περιοδικά και στα σχολικά βιβλία υπάρχουν κειμενικά είδη που χαρακτηρίζονται «κριτική βιβλίου» από τη μια πλευρά και «παρουσίαση βιβλίου» από την άλλη.

- Υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους; Πού βρίσκονται οι διαφορές αυτές; Στην έκταση, στη δομή, στη λεξικογραμματική;
- Υπάρχουν διαφορές σε σχέση με το πώς παρουσιάζεται η ταξινόμηση των δύο υπό συζήτηση κειμενικών ειδών, της βιβλιοκριτικής και της βιβλιοπαρουσίασης, στα σχολικά βιβλία σε σχέση με το πώς πράγματι είναι στον ημερήσιο (π.χ.) τύπο;
- Μήπως είναι δυσδιάκριτα τα όρια και αν ναι γιατί;
- Μήπως ποικίλλουν τα όρια από έντυπο σε έντυπο και γιατί;

Ας δούμε μια ενδεικτική εκδοχή που μπορεί να έχει ένα φύλλο εργασίας που κινείται προς αυτή την κατεύθυνση.

Φύλλο εργασίας

1. Καταγράψτε σε έναν πίνακα τις διαφορές ανάμεσα στη βιβλιοπαρουσίαση και στην κριτική βιβλίου, όπως παρουσιάζονται στο οικείο κεφάλαιο του σχολικού εγχειριδίου.

Μπορούμε να δώσουμε έτοιμη την πρώτη στήλη, αν θέλουμε να βοηθήσουμε περισσότερο ή αν θέλουμε να έχουμε μια ίδια προσέγγιση από όλα τα παιδιά. Μπορούμε επίσης να έχουμε τη φόρμα έτοιμη και να τη δώσουμε όποτε κρίνουμε ότι είναι απαραίτητη σε ομάδες που πιθανώς δυσκολεύονται πολύ. Θα προκύψει μια εικόνα, περίπου σαν και αυτή που βλέπουμε παρακάτω:

	Παρουσίαση βιβλίου (βιβλιοπαρουσίαση)	Κριτική βιβλίου
Πού απαντάται (σ. 163)	Οπισθόφυλλα, περιοδικό και ημερήσιο τύπο	
Τι κάνει (σ. 163)	Παρουσιάζουν τα βασικά, σχολιάζουν ακροθιγώς το βιβλίο.	
Πού αποβλέπει (σ. 163)	Στην ενημέρωση των αναγνωστών και στην προβολή του βιβλίου.	
Υπάρχουν διαφορές (από την άσκηση στη σ. 163).	Ναι, ως προς την έκταση (κάποιες βιβλιοπαρουσιάσεις είναι εκτενέστερες, σε κάποιες υπάρχουν έμμεσες κρίσεις)	
Άλλα στοιχεία (δεν υπάρχουν στο βιβλίο)	-Οπισθόφυλλο: γράφεται συνήθως από τον συγγραφέα. -Διαφορές σε σχέση με τα ξένα έντυπα (παράθεση απόψεων, επισήμανση των θετικών και όχι περιγραφή).	

2. Παρουσιάζονται από μία ομάδα οι διαπιστώσεις.
3. Στο βιβλίο του Λυκείου επισημαίνεται εύστοχα το εξής: «Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι τα όρια ανάμεσα στη βιβλιοκριτική και στη βιβλιοπαρουσίαση δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτα, ιδιαίτερα όταν η βιβλιοπαρουσίαση έχει ως στόχο να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τους αναγνώστες σχετικά με το βιβλίο, οπότε περιέχει αρκετά σχόλια» (σ. 165).

Με αφορμή την παραπάνω διαπίστωση οι ομάδες θα προχωρήσουν σε μια έρευνα στα σώματα κειμένων.

Έρευνα: ερευνήστε με βάση τα σώματα κειμένων της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα», προκειμένου να διαπιστώσετε τα όρια ανάμεσα στα δύο κειμενικά είδη.

Ομάδα Α: Αναζητήστε την απάντηση διερευνώντας το σώμα σχολικού λόγου: Είναι ευκρινή τα όρια εκεί; Ισχύουν οι διαφορές που εντοπίσατε; Καταγράψτε τις διαπιστώσεις σας

σε ένα κείμενο σε μορφή σημειώσεων στο ΠΕΚ (πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου). Στηρίξτε τις διαπιστώσεις σας με παραδείγματα και αναφορές στα κείμενα που ερευνήσατε.

Ομάδα Β: Αναζητήστε την απάντηση διερευνώντας το σώμα της εφημερίδας *Τα Νέα*: Είναι ευκρινή τα όρια εκεί; Ισχύουν οι διαφορές που εντοπίσατε; Καταγράψτε τις διαπιστώσεις σας σε ένα κείμενο σε μορφή σημειώσεων στο ΠΕΚ. Στηρίξτε τις διαπιστώσεις σας με παραδείγματα και αναφορές στα κείμενα που ερευνήσατε.

Ομάδα Γ: Αναζητήστε την απάντηση διερευνώντας το σώμα κειμένων της εφημερίδα *Μακεδονία*: Είναι ευκρινή τα όρια εκεί; Ισχύουν οι διαφορές που εντοπίσατε; Καταγράψτε τις διαπιστώσεις σας σε ένα κείμενο σε μορφή σημειώσεων στο ΠΕΚ. Στηρίξτε τις διαπιστώσεις σας με παραδείγματα και αναφορές στα κείμενα που ερευνήσατε.

Αναμένεται η ομάδα Α να οδηγηθεί στη διαπίστωση ότι όντως στα σχολικά βιβλία οι διαφορές είναι ευκρινείς. Η ομάδα Β σε πολύ μεγάλο βαθμό θα οδηγηθεί σε παρόμοια αποτελέσματα. Η ομάδα Γ θα διαπιστώσει ότι τα είδη δεν είναι ευκρινή τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Αναφέρω κάποια παραδείγματα: στο σχολικό βιβλίο η κριτική βιβλίου είναι 736 λέξεις. Στη *Μακεδονία* έχουμε τα εξής δεδομένα: «Μια αξιολογη προσφορά στον ιατρικό κόσμο»: 663 λέξεις, «Αλέξανδρος ή η προτροπή στους ηγέτες να υπερβούν τα όρια»: 322 λέξεις, «Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και πόθεν έσχες»: 238 λέξεις, «Τι να κάνουμε για την καταπολέμηση της ανεργίας»: 269 λέξεις.

4. Ανασυγκρότηση των ομάδων. Συγκροτούνται νέες ομάδες στις οποίες ανήκει ένα τουλάχιστον παιδί από τις παλιές ομάδες. Το κάθε παιδί μεταφέρει την έρευνα και τις διαπιστώσεις της ομάδας του στην νέα ομάδα, όπου γίνεται η σύνθεση.

Από την τελική σύνθεση που θα επιχειρήσουν τα παιδιά είναι εύκολο να διαπιστώσουν ότι στα σχολικά εγχειρίδια τα όρια, όπως και τα χαρακτηριστικά των δύο συγγενών κειμενικών ειδών, είναι σαφή: η κριτική βιβλίου είναι κείμενο μεγαλύτερης έκτασης, εμπεριέχει κρίσεις για το βιβλίο και συχνά το συγκρίνει με άλλα (διακειμενικότητα). Είναι εύκολο επίσης να διαπιστώσουν ότι στην πράξη τα πράγματα δεν είναι απολύτως έτσι, αφού σε κάποιες περιπτώσεις τα όρια γίνονται εξαιρετικά ασαφή.

Η διαπίστωση αυτή οδηγεί στο επόμενο ερώτημα: είναι πράγματι έτσι και πού οφείλεται αυτό; Η απάντηση αυτή δεν μπορεί να δοθεί, αν δεν πραγματοποιηθεί μια νέα μικρή έρευνα που δε θα περιορίζεται αυτή τη φορά στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, αλλά θα συμπεριλαμβάνει τη συνολική οντότητα του κάθε εντύπου: είδος εντύπου και αποδέκτες, πού εμφανίζεται η κριτική ή η βιβλιοπαρουσίαση, επαγγελματίες κριτικοί ή όχι κτλ.

Στην προκειμένη περίπτωση το κειμενικό είδος δεν είναι μια νεκρή φόρμα, ένα κεφάλαιο σε ένα βιβλίο που έχουμε να μάθουμε, κάποιες σελίδες που θα γράψουμε στο βιβλίο ύλης. Έχει άμεση και στενή σχέση με τον υλικό κόσμο: το είδος του εντύπου, το ακροατήριό του και πιθανώς την οικονομική του ευρωστία. Έχει επίσης άμεση σχέση με την ιστορική συγκυρία, αφού είναι πολύ πιθανό για τους παραπάνω ή και άλλους λόγους να υπάρχει η τάση απορρόφησης της βιβλιοκριτικής από τη βιβλιοπαρουσίαση.

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

Πλεονεκτήματα

Το όφελος για τα παιδιά είναι προφανές και πολλαπλό:

Γλωσσικός γραμματισμός:

- Προσεγγίζουν τη γλώσσα ολιστικά ως οργανικό στοιχείο της σύνθετης πραγματικότητας. Δεν προσεγγίζουν τα κειμενικά είδη ως διδακτέα ύλη και ως φόρμες αμετάβλητες, αλλά ως ζωντανούς οργανισμούς που μπορεί να ποικίλλουν ή να μεταβάλλονται σε στενή συνάρτηση με την υλική πραγματικότητα.

Νέος γραμματισμός:

- Αξιοποιούν όλα τα μέσα πρακτικής γραμματισμού (έντυπα, ηλεκτρονικά) με τρόπο δημιουργικό, αφού τα αξιοποιούν παράλληλα για την απάντηση των ερωτημάτων τους. Και το κυριότερο: δε στέκονται ενεοί απέναντι στο νέο των ΤΠΕ, αλλά μαθαίνουν να τις προσεγγίζουν κριτικά και να μην αρκούνται στις απαντήσεις που αυτές τους παρέχουν.
- Παράλληλα μαθαίνουν να αξιοποιούν λειτουργικά όλες τις δυνατότητες των ΤΠΕ, όπως περιγράφονται στη δεύτερη εκδοχή.

Κριτικός γραμματισμός:

- Είναι προφανές ότι με την πρόταση αυτή η κριτική διάσταση παίρνει νέο περιεχόμενο. Δεν περιορίζεται στη σχολικού τύπου σύγκριση για την ανεύρεση των κοινών σημείων και των διαφορών στα δύο είδη κειμένων και δεν εκλαμβάνει τη σχολική γνώση ως δεδομένη. Αντίθετα, η γνώση θεωρείται αποτέλεσμα της αναζήτησης και είναι αλληλένδετη με τη σύνθετη κοινωνικοπολιτισμική πραγματικότητα. Με μια

τέτοια προσέγγιση αποφεύγουμε επίσης μια κατηχητικού χαρακτήρα τροπή που έχει πάρει σε πολλές περιπτώσεις η κριτική προσέγγιση διεθνώς (Mitsikopoulou & Koutsogiannis 2005).

Δεν πρέπει να υποτιμήσουμε, τέλος, το γεγονός ότι στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πρότασης τα παιδιά αξιοποιούν διαφορετικά το σχολικό χρόνο, χώρο και τα σχολικά έντυπα, που σημαίνει ότι διαμορφώνουν μια διαφορετική εγγράμματη υποκειμενικότητα.

Οι επιφυλάξεις που θα μπορούσαν να εκφραστούν είναι επίσης πολλές, όπως: δεν υπάρχει χρόνος για να γίνουν όλα αυτά, δεν είναι στη διδακτέα ύλη, δε ζητούν τέτοια πράγματα στις εξετάσεις κτλ.

Μειονεκτήματα

2.3.4 Επίλογος

Αναφέραμε ήδη στο κεφ. [1.4 Η ελληνική εμπειρία. Συνήθεις δυσκολίες κατά την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία](#) της Ενότητας Ι ότι τα πιο συχνά ερωτήματα που ακούει κανείς, όταν ασχολείται με επιμορφώσεις εκπαιδευτικών, είναι: «μη μας λέτε θεωρίες, θέλουμε πράξη» ή «πες μας τι θα κάνουμε με τα βιβλία και όχι θεωρίες». Μία παραπλήσιας κατεύθυνσης επισήμανση που γίνεται πολύ συχνά κατά τις επιμορφώσεις για τη διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ είναι να μην αναλωθούμε σε θεωρίες, αλλά να παρουσιάσουμε τα λογισμικά που κυκλοφορούν και να δούμε πώς θα τα αξιοποιήσουμε. Προσπαθήσαμε να δείξουμε με τις παραπάνω ενδεικτικές διδακτικές εκδοχές ότι κάθε διδακτική πρακτική έχει και τη θεωρία της, ότι η διδασκαλία μας δεν είναι ποτέ ουδέτερη και πως σημασία δεν έχει τόσο το λογισμικό που χρησιμοποιούμε όσο η θεωρητική μας σκευή που το υποδέχεται.

Ο Gee (1996) παρατηρεί εύστοχα ότι «κάθε δάσκαλος μπαίνοντας στην τάξη έχει ένα όπλο στα χέρια του, που όσο και αν θέλει είναι αδύνατο να το πετάξει». Πρώτιστης προτεραιότητας ζήτημα είναι, επομένως, η συνειδητή κατεύθυνση προς την οποία στρέφει το όπλο αυτό, αφού ουδετερότητα δεν υπάρχει. Σε μια τέτοια συνειδητή επιλογή, ακόμη και αν τα σχολικά δεδομένα δεν επιτρέπουν να υλοποιήσει ο εκπαιδευτικός τις προθέσεις του, θα έχει σαφή επίγνωση των διδακτικών του πρακτικών και των συνέπειών τους ως προς το είδος της μαθητικής υποκειμενικότητας που καλλιεργούν. Πρόκειται για σημαντικό βήμα, αφού εμπεριέχει τη δυναμική της αλλαγής του ελληνικού σχολείου.